

15.2 ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Σκοπός των δύο μικρών κειμένων είναι να δείξουν στο τηλεθεατή ότι παραπλανάται από τις διαφημίσεις και ότι αγοράζει άχρηστα πράγματα, επειδή του γίνεται πλύση εγκεφάλου. Επίσης, μας επισημαίνουν ότι δεν μπορούμε να παρακολουθήσουμε ένα πρόγραμμα, επειδή γίνονται συνεχώς διακοπές για διαφημίσεις.

Υποκείμενο – Αντικείμενο - Κατηγορούμενο

Υποκείμενο

Σε μια πρόταση αν ρωτήσουμε ποιος ή ποιοι έκαναν ή έπαθαν ή είναι αυτό που λέει το ρήμα, τότε θα βρούμε το **υποκείμενό** του. Έτσι:

Ποιος μαγειρεύει; Η μητέρα μου

Τα υποκείμενα βρίσκονται όλα **στην ονομαστική πτώση** και είναι συνήθως ουσιαστικά ή οι αντωνυμίες α', β' και γ' προσώπου εγώ, εσύ, αυτός, εμείς, εσείς, αυτοί :

Εσύ είσαι ο αδερφός του Νικόλα;

Συνήθως αυτές τις αντωνυμίες δεν τις λέμε, αφού εννοούνται εύκολα:

Είμαστε πρωταθλητές. (Εμείς)

Το υποκείμενο μπορεί να είναι και μια ολόκληρη πρόταση που ξεκινάει με το να ή το ότι:

Πρόκειται να πάω διακοπές.

Φαίνεται ότι οι φίλοι μας προτιμούν το ποδόσφαιρο.

Τα ρήματα πρόκειται, φαίνεται λέγονται απρόσωπα.

Αντικείμενο

Αντικείμενο είναι μια λέξη ή φράση που είναι πολύ στενά δεμένη με το ρήμα και τη

βρίσκουμε όταν ρωτήσουμε «τι;» ή «ποιον;».

Το αντικείμενο μπορεί να είναι μια λέξη: Ο Μισέλ πιάνει την κιθάρα του.

ή μια ονομαστική φράση: Σβήνω τα φώτα της αίθουσας.

Το αντικείμενο μπορεί να είναι ουσιαστικό: Ο Ιβ κλείνει το μαγνητόφωνο.

ή αντωνυμία: Ο Ιβ μού εξήγησε...

Το αντικείμενο μπορεί να είναι πρόταση: Οι χορδές κοντεύουν να σπάσουν.

Τα ρήματα που έχουν αντικείμενο τα λέμε **μεταβατικά**, ενώ αυτά που δεν έχουν τα λέμε **αμετάβατα**. Δείτε μερικά παραδείγματα:

Αμετάβατα:

Τα ντραμς χτυπούν. Το κοινό χορεύει. Τα φώτα αναβοσβήνουν.

Μεταβατικά:

- **με ένα αντικείμενο** (Τότε το ρήμα λέγεται **μονόπτωτο**)

Αναβοσβήνω τα φώτα στον ρυθμό της μουσικής.

- με δύο αντικείμενα (Τότε το ρήμα λέγεται **δίπτωτο**)

Ο Ιβ μού εξήγησε τι πρέπει να κάνω.

Κατηγορούμενο

Μερικά ρήματα, όπως το είμαι και το γίνομαι, δεν παίρνουν αντικείμενο, αλλά μια άλλη λέξη που φανερώνει ότι το υποκείμενο έχει μια ιδιότητα ή ένα χαρακτηριστικό ή ότι βρίσκεται σε μια κατάσταση. Αυτή τη λέξη τη λέμε κατηγορούμενο. Όταν το κατηγορούμενο είναι επίθετο ή μετοχή, βρίσκεται στην ίδια πτώση, στο ίδιο γένος και στον ίδιο αριθμό με το υποκείμενο.

... ώσπου το τελευταίο ποτήρι να είναι σχεδόν άδειο.

... ένα όργανο το οποίο έγινε γνωστό...

Τι είναι το ποτήρι; → άδειο

Τι έγινε το όργανο; → γνωστό

Ευθύς και Πλάγιος Λόγος

Ευθύς λέγεται ο λόγος μέσω του οποίου μεταδίδονται τα λόγια ενός προσώπου άμεσα, δηλαδή έτσι ακριβώς όπως τα είπε. Π.χ:

- Θα φύγω σε λίγο.

- Γιατί;

- Θυμήθηκα πως έχω κάποια δουλειά.

- Εντάξει, τα λέμε άλλη φορά.

Πλάγιος λόγος λέγεται ο λόγος μέσω του οποίου μεταδίδονται τα λόγια ενός προσώπου έμμεσα, δηλαδή όχι ακριβώς όπως τα είπε αλλά όπως μας τα μεταφέρει ένα τρίτο πρόσωπο. Π.χ.:

Ο Γιάννης τον ρώτησε γιατί φεύγει.

Εκείνος απάντησε πως έχει κάποια δουλειά.

Μετατροπή Ευθύ Λόγου σε Πλάγιο

Για να μετατρέψω τον ευθύ σε πλάγιο λόγο:

- Προσθέτω τα ονόματα των προσώπων.
- Βάζω συνδέσμους για να ενώσω τις προτάσεις.
- Χρησιμοποιώ ρήματα όπως ρώτησε, απάντησε, είπε κ.ά.
- Μετατρέπω τις κύριες προτάσεις σε εξαρτημένες.
- Αλλάζω το πρόσωπο των ρημάτων από πρώτο/δεύτερο σε τρίτο (π.χ. ήθελα → ήθελε).
- Μερικές φορές, αλλάζω και τον χρόνο του ρήματος (π.χ. έριξαν είχαν ρίξει).

«Θέλω φαγητό», είπε ο Αρίωνας.

Τα λόγια του Αρίωνα βρίσκονται **μέσα σε εισαγωγικά, «...», άρα... έχουμε ευθύ λόγο.**

Ο Αρίωνας είπε ότι ήθελε φαγητό.

Εδώ **δεν έχουμε εισαγωγικά, άρα... έχουμε πλάγιο λόγο.**

Αιτιολογικές προτάσεις

Οι αιτιολογικές προτάσεις εισάγονται με τους αιτιολογικούς συνδέσμους **γιατί, επειδή, διότι.** Τις χρησιμοποιούμε **όταν θέλουμε να επιχειρηματολογήσουμε για κάτι.**